

СТАНОВИЩЕ

Относно дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по 1.3 Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език)

Тема на труда: „Развитие от общи към специализирани програми по английски език за напреднали“ (Development of English programs from general to specific purposes for advanced learners)

Автор: Мирела Алхасани (Дубали), докторант на самостоятелна подготовка, зачислена със заповед № РД 20-474/08.03.2017, видоизменена със заповед РД 20-865/01.06.2018г.

Рецензент: проф. д-р Сеня Терзиева, катедра „Хуманитаристика“, ХТМУ, член на журито на Катедра „Методика на чуждоезиковото обучение“ към ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“, заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ РД 38-81/01.02.2019г.

Данни за кандидата

Мирела Алхасани (Дубали) е завършила магистърска степен в Централния Европейски Университет в Будапеща, Унгария, специалност „Международни отношения и европеистика“, през 2004г. Работи в различни университети в Албания като преподавател, а от 2013 г. до настоящия момент е преподавател по английски език в университет ЕПОКА в Тирана, Албания. Участвала е в редица конференции, автор е на голям брой научни публикации в международни списания и е участник в редица международни и национални научни форуми. Професионалният опит на г-жа Алхасани показва трайни научни интереси в сферата на академичното обучение по чужд език и доказани резултати в областта на разработваната тема.

Актуалност на тематиката

Разработеният дисертационен труд е върху значим за съвременната педагогическа наука проблем – съгласуване на образователното съдържание с потребностите на обучаваните и бъдещите им реализации. Същевременно, акцентът е върху конкретна образователна практика в Република Албания за чуждоезиково обучение на специалисти с профил управленски и икономически науки. Това дава ясен фокус на разработката и съответно значимост на постигнатите резултати за развитието на методиката на обучение на английски език за специфични цели (ESP) в област бизнес и икономика.

Познаване на проблема

Цялостната концепция, базирана на теоретичната рамка на чуждоезиковото обучение, предизвикателствата и процесите на европеизация на Република Албания е развита с вещина и задълбоченост и доказва наличие на педагогически и изследователски опит, които докторантката умело прилага, за да изгради научната си теза, серия от хипотези и следващите етапи на теоретичното и емпирично изследване.

Методика на изследването

Формулираните четири изследователски въпроса, трите работни хипотези, теоретичната рамка и анализа на политически и нормативни документи и други форми на документация са определили прилагането на теоретични и емпирични методи, обединени в методологията на практическия казус върху конкретен пример, които в дисертацията са използвани успешно. Адекватно са избрани изследователските подходи за качествено изследване, съответния инструментариум за качествения и количествения метод и методите за обработка, както и данните от проведените три проучвания сред бизнеса, студентите и преподавателите по английски език. Цялостното им прилагане дава отговор на всяка от задачите в дисертационния труд.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

В структурно отношение рецензираното научно изследване е изградено в пет части, 10 глави, въведение и заключение и е с обем от 314 страници. В началото са представени коректни списъци на използваните съкращения, таблици, диаграми и фигури, което прави текста по-лесно четим. Разработката се основава на проучването на голям обем научна литература и релевантни на тематиката официални документи на правителството на Албания, стратегически документи на ЕС, действаща документация на академични институции и документация на браншово ниво.

Поставена е теоретична рамка на изследването, която очертава неговата предметна същност, зависимост от политическите процеси, социално-икономическата среда и практическа необходимост.

Аналитичната част стъпва на представяне на теориите за изучаване на езика от дълбочината на времето, в което са се развивали, и от гледна точка на съвременните концепции на университетската педагогика. На следващ план това се поставя на дискусия в контекста на динамиката на социалните процеси, бизнес средата и отражението им в индивидуалните потребности на специалистите.

В прегледа на теоретичните основания за формулиране на изследователската си теза Мирела Алхасани с вещина представя ролята на езиковите умения за постигане на стратегическите цели в рамките на ЕС и теоретичните концепции за академичното обучение по чужд език. Тук докторантката среща традиционните подходи за развитие на

чуждоезикови умения и потребностите на деня като тръгва от професионалните умения по английски език, наложени от икономиката на Албания, и проекцията им в индивидуалната перспектива за развитието на европейския пазар на труда. В подкрепата на тази необходимост докторантката представя и научните аргументи на конструктивизма и стратегията за обучение, ориентирано към студента.

В частта на съпоставителни анализи и сравняване на образователни модели и методи за развитие на езикови компетентности докторантката стъпва и на собствен преподавателски опит, което дава на труда характеристика на прагматичност и ефективност от гледна точка на извеждане на ключови цели и аргументи за развитието на обучителните стратегии и практики в посоките на английски за специфични цели и съдържателното езиково интегрирано обучение (СЕИО).

Безспорен изследователски принос към характеризиране на картината на академичната подготовка на преподаватели по английски език имат главите посветени на емпиричните проучвания. В тази част от научното изследване се прилагат три инструмента за събиране на данни: полуструктурирано интервю с представители на 25 мултинационални компании, включващо 146 респонденти; второто с 350 студенти и третото с 30 редовни преподаватели. Подборът на въпросите и структурата им са адекватни на изследвания обект и на характеристиките на едно качествено проучване.

Получените данни не са изненада и са в посока, която следва теоретичния анализ върху актуалните тенденции в обучението за развитие на чуждоезикови умения. В този смисъл, те видимо подкрепят изследователските хипотези и са основа за следващи стъпки в университетската практика за модернизиране на образователното съдържание на програмите в бакалавърска и магистърска степени. Анализите са направени основно по групи изследвани лица, но в съдържателно отношение те намират обща посока и това позволява извеждане на сериозни аргументи за използването им за академични цели. Силно впечатление прави, че 59% от респондентите-студенти са неудовлетворени от актуалните бакалавърски и магистърски програми. Близко две-трети от студентите заявяват интерес към програми за изучаване на английски за бизнеса и икономиката, но остава въпроса какви сфери на специализация очакват останалите 91 студенти от изследвания контингент. Това разбира се не попада в обхвата на целите на дисертационния труд и е само една насока за следващи разработки.

Следвайки логиката на изследователските си цели, г-жа Алхасани завършва деветата част на дисертационния труд с предложение за практическо решение на магистърска учебна програма по английски за специфични цели. Предложената структура на учебен план осигурява възможност за обучение базирано на автентични учебни материали и конструктивен преподавателски подход, който да използва динамиката на социалните взаимодействия при изпълнение на задачи, ориентирани към решаване на проблеми. По този начин докторантката защитава позицията за развитие на програмите върху концепцията за обучение по метода на комуникативната компетентност и се

фокусира доминантно върху използването на съдържателен език и функционална комуникация.

Изведени са девет научни приноса на труда, които отразяват постиженията на изследването и адекватно представят това, с което се обогатява теорията и практиката на академичното обучение по чужд език. Те биха могли да се определят като такива, които имат научен и практико-приложен характер и в този смисъл част от тях са релевантни към целите и условията на провежданото научно изследване в академичната среда на Република Албания. В най-голяма степен това се отнася за търсените перспективи по отношение на националните стратегии за интеграция на страната в ЕС, което е специфичен етап в развитието на стопанския живот и съответно на образователните приоритети. Именно това прави разработката на Мирела Алхасани особено ценна за системата на висшето образование на Република Албания.

Преценка за публикациите по дисертационния труд и автореферата

Авторефератът е представен на български език и адекватно отразява съдържанието на дисертацията.

Забележителна характеристика на рецензирания труд са представените публикации на автора по темата. Те са седем статии в научни списания и издания и три публикации като части от книги, една от които на Cambridge Scholars Publishing, UK. Тази научна активност е много показателна за продуктивността на докторанта и дава увереност, че ще развива научните си търсения в тематиката на дисертационното изследване, а то ще се превърне в реален образователен модел.

Заклучение

Представените документи доказват, че обучението и процедурата по защита на дисертационния труд съответстват на изискванията на ЗРАС.

Предвид изложеното в становището, убедено давам положителна оценка за изследването, представено от дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Мирела Алхасани (Дубали) образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по.. (Методика на обучението по английски език).

15 март 2019

проф. д-р Сеня Терзиева